

Kultuuriministri käskkirja „Lõimumist edendavate kogukondlike tegevuste toetamine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Käskkirja eelnõu (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõigete 2 ja 4 alusel.

Eelnõuga reguleeritakse *ÜSS2021_2027* § 1 lõike 1 punktis 1 nimetatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) ning ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 meetmete nimekirja (edaspidi *meetmete nimekiri*) meetme 21.4.7.5 „Lõimumist, sh kohanemist toetav Eesti“ sekkumise nr 21.4.7.57 „Lõimumist edendavate kogukondlike tegevuste toetamine“ toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ja korda.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kultuuriministeeriumi kultuurilise mitmekesisuse osakonna nõunik Maria Aasma (maria.aasma@kul.ee, 501 7399), kultuurilise mitmekesisuse asekanstler Eda Silberg (eda.silberg@kul.ee, 628 2204), finantsosakonna välisvahendite nõunik Margit Tilk (margit.tilk@kul.ee, 628 2358), sama osakonna välisvahendite juht Kärt Kallion (kart.kallion@kul.ee, 628 2248), ja Krismar Rosin (teenistussuhe lõppenud). Juriidilise ekspertiisi on teinud õigus- ja haldusosakonna õigusnõunik Kadri Kilvet (kadri.kilvet@kul.ee, 628 2224). Eelnõu ja seletuskirja toimetab keeleliselt Luisa Tõlkebüroo.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Euroopa Sotsiaalfond+ vahendite kasutamisel perioodil 2021–2027 Eestis on aluseks rakenduskava, mis on koostatud, arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 10 nimetatud partnerluslepet, ning mille on kinnitanud nii Vabariigi Valitsus kui ka Euroopa Komisjon.

ÜSS2021_2027 § 10 lõike 2 alusel ning kooskõlas lõikega 4 koostab rakendusasutus rakenduskavas ja meetmete nimekirjas märgitud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks toetuse andmise tingimused. Eelnõuga reguleeritakse meetme 21.4.7.5 „Lõimumist, sh kohanemist toetav Eesti“ sekkumise nr 21.4.7.57 „Lõimumist edendavate kogukondlike tegevuste toetamine“ toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ja korda.

Eelnõuga määratakse toetatava tegevuse elluviija ning partnerid ja kirjeldatakse toetatavat tegevust, selle tulemust, sihtrühma, eelarvet ja näitajaid. Samuti kehtestatakse eelnõuga abikõlblikkuse periood, abikõlblikud ja abikõlbmatud kulud, toetuse maksmise, finantskorrektsioonide tegemise ja aruandluse kord ning sätestatakse elluviija ning partnerite kohustused ja muud toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud tingimused. Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja puuetega inimeste õiguste konventsioonis sätestatuga.

Eelnõus on 16 punkti ja seitse lisa:

1. punkt „Reguleerimis- ja kohaldamisala“;
2. punkt „Terminid“;

3. punkt „Rakendusasutus, rakendusüksus, elluviija ja partner“;
4. punkt „Tegevused, sihtrühm ja elluviimise aeg“;
5. punkt „Seireks ja hindamiseks kasutatavad näitajad“;
6. punkt „Toetatava tegevuse abikõlblikkuse periood“;
7. punkt „Toetatava tegevuse eelarve“;
8. punkt „Kulude abikõlblikkus“;
9. punkt „Toetuse maksmise tingimused ja kord“;
10. punkt „Elluviija kohustused“;
11. punkt „Partnerite kohustused“;
12. punkt „Toetuse kasutamise seotud aruannete esitamise kord“;
13. punkt „TATi muutmine“;
14. punkt „Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord“;
15. punkt „Vaidluste lahendamine“;
16. punkt „Rakendussätted“.

Taust ja vajadus

Suureneva sisserände ning Eesti ühiskonna mitmekesisumisega kaasnevad väljakutsed, mis on seotud eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste osalemisega kogukondlikes tegevustes. Sidusa Eesti arengukavas 2021–2030 on eesmärgiks seatud sidus ja kaasav ühiskond, kus „Eesti inimesed on koostöömeelsed, jagavad ühist Eesti kultuuriruumi, väärtustavad Eesti riiki ja tunnevad ühtekuuluvust, sõltumata emakeelest, kultuuritaustast või elukohast“.¹ Arengukava üks tegevussuund on ühtekuuluvustunnet toetavate sotsiaalsete kontaktide soodustamine, sealhulgas eri emakeelega inimeste osalemine kogukondlikes ühistegevustes.

Rahvastikuregistri andmetel on viimastel aastatel välisriikidest saabunud inimestest kõige rohkem asunud elama Harju- ja Tartumaale, samal ajal on Ida-Virumaal eri keele- ja kultuuritaustaga püsielanike osakaal kõige suurem. Ka Eesti teistes piirkondades on elanikkond kujunemas üha mitmekesisemaks ja seda töö- või pererände tõttu Eestisse elama asunud inimeste või Ukraina sõjapõgenike tõttu. Sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamiseks on tähtis, et kogukondlik tegevus hõlmaks laialdaselt kõiki ühiskonnarühmi. Tähelepanu tuleb pöörata keelepõhise ja ruumilisest eraldatusest tingitud ebavõrdsuse vähendamisele. Lõimumises on üha olulisem tegeleda sihtrühmaga kohalikul tasandil ja kaasata ühiskonnas kõiki osalejaid, sealhulgas piirkondlikke vabaühendusi.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata Ida-Virumaale, kus eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste osakaal on märkimisväärne ning kogukonna mõiste ja tähendus võivad erineda. Tartu Ülikooli Narva kolledži 2023. aastal korraldatud uuringust² selgus, et Ida-Virumaa elanike arusaam kogukonnast varieerub suuresti olenevalt keele- ja kultuuritaustast. Vene keelt kõnelevate inimeste jaoks tähendab kogukond sageli traditsioonilist sotsiaalset struktuuri, samal ajal kui eesti keelt kõnelevad inimesed seostavad kogukonda pigem ühistest huvidest ja eesmärkidest lähtuva sotsiaalse grupiga. Uuring näitas ka, et piirkonna elanike ühiskondlik sidusus ja sotsiaalne aktiivsus on suhteliselt väike, kuna paljud ei tunne end otsustussubjektidena ega osale aktiivselt kogukondade otsustusprotsessides.

Uussisserändajate lõimumise üks põhilisi takistusi on vähesed või puuduvad sidemed ja kontaktid kohalikega. Teistest riikidest on näiteid, et selle olukorra parandamiseks on vaja

¹ Sidusa Eesti arengukava 2021–2030 (<https://kul.ee/siduseesti2030>).

² Rohepööre kogukondades. Ida-Virumaa. Uurimisprojekti raport. Tartu Ülikooli Narva kolledž, 2023 (<https://narva.ut.ee/sites/default/files/2023-04/Rohep%C3%B6%C3%B6re%201%C3%B5pparuanne%2026.04.2023.pdf>).

teadlikult algatada projekte, mis põhinevad teatud neutraalsel ühisosal, näiteks kohalikul piirkondlikul identiteedil või huvipõhisel koostöötegevusel. Eesti ühiskonna lõimumismonitooringu (2023)³ tulemused näitasid, et tugev lokaalne patriotism ehk seotus oma kodukohaga on omane nii eestlastele kui ka muust rahvusest Eesti elanikele. Inimesed hoolivad oma elukeskkonnast ja seal toimuv areng on tähtis – olgu see linn, vald või küla. Lõimumismonitooringu andmetel puutuvad kõige sagedamini eri rahvused Eestis omavahel kokku tööl või koolis, muudes valdkondades puutub teise emakeelega inimestega kokku vaid üle poole Eesti elanikest. Vaba aja tegevuste kontekstis suhtleb veerand (24 protsenti) eestlastest ja 44 protsenti muust rahvusest inimestest teise emakeelega inimestega.⁴ Sarnaselt varasemate aastatega näitas uuring, et muust rahvusest elanikud on ühiskondlikult vähem aktiivsed, seda nii vabatahtlikus tegevuses kui ka kodanikuühenduste tegevuses osalemisel. Samuti ilmneb, et kultuuri- ja spordiüritusel osalevad muust rahvusest inimesed vähem kui eestlased – seda kinnitavad ka viimaste lõimumismonitooringute tulemused.⁵

Eesti eri piirkondades on aktiivseid kogukonnaliidreid ning tegutseb mitmesuguseid vabaühendusi, kuid sageli jääb nende tegevus eri keele- ja kultuuritaustaga inimestele kättesaamatuks puuduliku kommunikatsiooni või keelebarjääri tõttu. Lõimumine on kahepoolne protsess, mistõttu on oluline suurendada kohalikul tasandil tegutsevate vabaühenduste võimekust kaasata eri keele- ja kultuuritaustaga inimesi ühistevõimusesse, mis tugevdavad piirkondlikku identiteeti ja soodustavad omavahelisi kontakte, ning tutvustada neile samal ajal Eesti kultuuriruumi ja traditsioone. Tähtis on suurendada teadlikkust kogukondlikust osalusest ja otsustusprotsessidest, et tugevdada ühiskondlikku sidusust ja sotsiaalset aktiivsust.

Eesmärk ja mõju

Eelnõu eesmärk on suurendada uussisserändajate, eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste ning tagasispõrdujate osalemist kogukondlikes tegevustes. Eesmärgi saavutamiseks viiakse elluviija Kultuuriministeeriumi koordineerimisel koostöös partneritega ellu järgmised alategevused:

- sihtrühma kaasavate ja kogukondadevahelisi kontakte soodustavate koostöötegevuste korraldamine, sealjuures on Ida-Virumaal partneriks Integratsiooni Sihtasutus, ülejäänud piirkondades Eesti Rahvakultuuri Keskus. Viimase juurde asuvad tööle ka mentorid, kes toetavad partnerit koostöötegevuste korraldamisel ja nõustavad vabaühendusi sihtrühma kaasamisel kogukondlikesse tegevustesse;
- vabaühenduste võimekuse suurendamine, et kaasata kogukondlikesse tegevustesse rohkem eri keele- ja kultuuritaustaga inimesi, uussisserändajaid ning tagasispõrdujaid. Selle alategevuse elluviimisel on partneriks Sihtasutus Kodanikuühiskonna Sihtkapital, kes töötab välja ja viib ellu vabaühenduste arenguprogrammi.

Seos ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 fondide rakenduskavaga ning riigi pikaajalise arengustrateegiaga „Eesti 2035“

Toetatav tegevus panustab ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 fondide rakenduskava erieesmärki „Soodustada aktiivset kaasamist, et edendada võrdseid võimalusi, diskrimineerimiskeeldu ja aktiivset osalemist, ning parandada eelkõige ebasoodsas olukorras

³ Eesti ühiskonna lõimumismonitooring, lk 24 (<https://www.kul.ee/EIM2023>).

⁴ *Ibid.*, lk 75.

⁵ *Ibid.*, lk 118.

olevate rühmade tööalast konkurentsivõimet“. Eelnõu sihtrühmad on sageli ebasoodsas olukorras, sest keelebarjääri või kontaktide puudumise tõttu kogukonnaga ei ole neil piisavalt võimalusi kohalikus elus kaasa rääkida või oma sotsiaalset võrgustikku suurendada. See pärsib edukat lõimumist, mis on ka tööalase konkurentsivõime eeldus. Lisaks panustavad tegevused meetme eesmärgi „Erineva keele ja kultuuritaustaga inimestele on tagatud võimalused aktiivseks osalemiseks Eesti ühiskonnaelus, toetatud on rahvusvähemuskultuure ning soodustatud kogukondadevahelist koostööd, loodud on ühine kultuuri- ja infoväli“ saavutamisse. Toetatava tegevuse raames korraldatakse kogukondlikke tegevusi, kaasates erineva keele- ja kultuuritaustaga inimesi, ning seeläbi soodustatakse kogukondadevahelist koostööd ja ühtekuuluvustunnet. Alategevusena ette nähtud vabaühenduste võimestamise kaudu kasvatatakse nende teadlikkust ja pädevust, et vabaühendused kaasaksid rohkem oma tegevustesse erineva taustaga sihtrühmasid.

Toetatav tegevus panustab Riigikogu otsuse „Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ heakskiitmine“ sihi „Eestis elavad arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed“ alasihi „Tegus inimene“ horisontaalsesse põhimõttesse „võrdsed võimalused“, pakkudes eri keele- ja kultuuritaustaga inimestele, tagasipöördujatele ning uussisserändajatele võimalust kogukonnas aktiivselt osaleda ja kasvatada kodanikuaktiivsust.

Samuti panustab tegevus sama alasihi horisontaalsesse põhimõttesse „regionaalne tasakaalustatus“, toetades kogukondlikke ettevõtmisi niinimetatud ääremaal ja väikestes omavalitsustes. Tegevuste planeerimisel on arvestatud kogu Eesti hõlmatust, samal ajal silmas pidades sihtrühma paiknemist ning regionaalseid eripärasid. Koostöötegevuste korraldamine on jaotatud kahe partneri vahel: Integratsiooni Sihtasutus korraldab tegevusi Ida-Virumaal ning Eesti Rahvakultuuri Keskus ülejäänud Eestis.

Ida-Virumaa eristub ülejäänud Eestist sihtrühma arvukuse ning sotsiaalamajanduslike näitajate poolest. Ida-Virumaal on kõige suurem eesti keelest erineva emakeelega elanike osakaal (85,5 protsenti) ning vaid 27,1 protsenti oskab eesti keelt võõrkeelena. 2023. aastal suurenes töötus Ida-Virumaal rohkem kui mujal Eestis. Teistes maakondades oli registreeritud töötuse määr väga ühtlane.⁶ 2023. aasta kultuurielus osalemise uuringu tulemused näitasid, et Ida-Virumaa elanike kultuuris osalemise protsent on maakondade võrdluses kõige madalam (66,4%). Integratsiooni Sihtasutusel on piirkonnas tõhusalt elluviinud erinevaid sihtrühmale suunatud tegevusi, sealhulgas eesti keele ja kultuuri õpet ning kogukonda kaasavaid sündmusi. Arvestades TAT-is määratud sihtrühma ja eesmärgi, on Integratsiooni Sihtasutusel olemas vajalik kompetents ning koostöövõrgustik, et aktiivselt tegutseda kohalikul tasandil ning saavutada oodatud tulemusi.

Teistes Eesti maakondades korraldab sihtrühma kaasavaid kogukondlikke koostöötegevusi Eesti Rahvakultuuri Keskus, kellel on tugev üle-eestiline võrgustik nii oma töötajatest kui koostööpartneritest. Arvestades sihtrühma paiknemist ja regionaalset tasakaalustatust, on Eesti Rahvakultuuri Keskus jaotanud tegevused kuue piirkonna vahel: Harjumaa, Tallinn, Lääne-Eesti (Hiiumaa, Saaremaa, Läänemaa, Pärnumaa), Kesk-Eesti (Järvamaa, Raplamaa, Lääne-Virumaa), Lõuna-Eesti (Jõgevamaa, Tartumaa, sh Tartu) ja Kagu-Eesti (Viljandimaa, Põlvamaa, Valgamaa, Võrumaa). Tallinn ja Harjumaa on eraldi piirkondadeks jaotatud, eristudes teistest sisserände taustaga elanike arvukuse poolest. Igasse piirkonda kaasatakse mentor, kes nõustab kogukondi ja vabaühendusi ning koordineerib tegevusi, toetudes oma töös organisatsiooni kontaktvõrgustikule.

⁶ Tööturu ülevaade 1/2024. Eesti Pank. https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/2024-04/tty_1_2024_est.pdf

Ida-Virumaale ei ole määratud eraldi mentorit, sest kogukondade nõustamise ja sihtrühma kaasamise võtmeroll jääb Integratsiooni Sihtasutuse Narva eesti keele majale.

Mõlemad partnerid, nii Integratsiooni Sihtasutus kui Eesti Rahvakultuuri Keskus, võtavad tegevuste planeerimisel arvesse piirkondlikke eripärasid ning kaardistavad sihtrühma ja kogukonna vajadusi. Selle põhjal koostatakse elluviija eestvedamisel iga-aastane tegevuskava, mis tagab tegevuste võimalikult tõhusa mõju regionaalses kontekstis.

Kolmas partner, Sihtasutus Kodanikuühiskonna Sihtkapital, keskendub vabaühenduste võimestamisele, eesmärgiga suurendada sihtrühma kaasamist kogukondlikesse koostöötegevustesse. Sihtasutus Kodanikuühiskonna Sihtkapital kaardistab ettevalmistava tegevusena vabaühenduste vajadused ja töötab välja arenguprogrammi, kaasates vabaühendusi, eksperte ja sihtrühma esindajaid. Arenguprogrammi koostamisel arvestatakse piirkondlikke eripärasid ning ollakse valmis meetodikat kohendama vastavalt.

Seos valdkondliku arengukavaga

Toetatav tegevus toetab valdkondliku arengukava „Sidusa Eesti arengukava 2030“⁷ alaeesmärki „Kohanemist ja lõimumist toetav Eesti“, tulemusvaldkonna „Sidus ühiskond“ programmi „Lõimumis-, sh kohanemisprogramm“ meetme „Ühtekuuluvustunnet toetavate sotsiaalsete kontaktide soodustamine“ ning „Kohaliku tasandi toetamine ja sektoriüleste partnerlussuhete arendamine“ tegevusuunda. Samuti panustab toetatav tegevus programmi „Kogukondlik Eesti“ alaeesmärkidesse „Teadlikud ja aktiivsed elanikud“ ning „Võimekad ja hoolivad kogukonnad“⁸ ning tulemusvaldkonna „Kogukondlik Eesti“ tegevusuunda „Kogukondade võimekuse suurendamine“. Teadlikkuse suurendamine ja kogukondlike tegevuste korraldamine aitavad ületada tõkkeid ja luua uusi võimalusi eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste, uussisserändajate ning tagasipöördujate ühiskondlikus elus osalemiseks ning kontaktide tekkeks. Vabaühenduste võimekuse suurendamine loob tugeva aluse jätkusuutlikele ja kaasavatele kogukondadele, mis on võimelised edukalt kaasama eri keele- ja kultuuritaustaga inimesi.

Seosed teiste meetmetega

Perioodil 2023–2029 toetatakse lõimumise, sealhulgas kohanemise tegevusi nii Euroopa Sotsiaalfondi (edaspidi *ESF*+) kui ka Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (edaspidi *AMIF*) meetmetest. AMIFI „Integratsioonimeetmete tõhustamine kolmandate riikide kodanike sotsiaalseks ja majanduslikuks kaasamiseks ning aktiivseks osalemiseks vastuvõtvas ühiskonnas“ tegevuse 2.3 „Koostöötegevused kolmandate riikide kodanike, sh rahvusvahelise kaitse saajate, ühiskondliku aktiivsuse tõstmiseks“ eesmärk on suurendada kolmandate riikide kodanike iseseisvat toimetulekut Eestis elamise, sealhulgas huvipõhise võrgustamise ja koostöö kaudu kohaliku elanikkonnaga. Erinevused nimetatud *ESF*+ meetme ja AMIFI meetme vahel tulenevad sihtrühmast ning tegevuste ulatusest. AMIFI tegevused keskenduvad peamiselt kolmandate riikide kodanike, sealhulgas rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate esmasele vastuvõtule. Sihtrühmale pakutakse individuaalsete vajaduste alusel esmaseid tugiteenuseid ja -tegevusi.

ESF+ tegevused keskenduvad peamiselt eri keele- ja kultuuritaustaga inimestele (vähelõimunud Eesti kodanikud, määratlemata või muu riigi kodakondsusega),

⁷ <https://www.kul.ee/siduseesti2030>

⁸ https://www.siseministerium.ee/sites/default/files/documents/2023-12/Programm%20_Kogukondlik%20Eesti%202024_2027_.pdf

tagasipöördujatele ning uussisserändajatele. AMIFI tegevuse raames on samuti plaanis tegevused, mis toetavad sihtrühma kontakte kohalike elanikega, kuid peale eespool nimetatud sihtrühma erinevuse on AMIFI tegevused väiksema ulatusega praktilist laadi koostöötegevused. ESF+ „Lõimumist edendavate kogukondlike tegevuste toetamise“ eesmärk on laiemale sihtrühmale mõeldud kogukondadevahelisi kontakte soodustavate tegevuste korraldamine ja vabaühenduste võimestamine, et nad kaasaksid sihtrühma rohkem oma tegevustesse.

Toetatav tegevus haakub ESF+ sekkumisega „Kohalike omavalitsuste toetamine lõimumise, sealhulgas kohanemise teenuste pakkumisel“, mille eesmärk on arendada kohalikul tasandil teenuseid ning kaasata arendusprotsessidesse uussisserändajaid, eri keele- ja kultuuritaustaga elanikke ning tagasipöördujaid. Kohalik omavalitsus on oluline koostööpartner ka selle sekkumise raames, mängides suurt rolli kogukondade ja piirkondlike vabaühenduste tegevuses, mistõttu kaks ESF+ toetatavat tegevust täiendavad teineteist.

Kodanikuühiskonna Sihtkapital viib ellu 2024-2028 Šveitsi-Eesti koostööprogrammi „Sotsiaalse kaasatuse toetamine“ programmikomponenti „Kodanikuühiskonna tugevdamine sotsiaalse innovatsiooni edendamise teel“. Tegevuse fookuses on sotsiaalse innovatsiooni ja ettevõtluse sidusrühmade ning laiema avalikkuse teadlikkuse tõstmine sotsiaalse innovatsiooni olemusest, kontseptsioonist ja metoodikast keerukate ühiskondlikele probleemidele lahenduste otsimisel nii Eestis kui teistes riikides. Samuti keskkonna soodustamine, kus julgustatakse uute lahenduste katsetamist keeruliste sotsiaalsete probleemide lahendamisel, nii eri keelelise ja kultuurilise taustaga inimeste kui ka uussisserändajate lõimumise toetamisel Eestis. Tegevus panustab ka ühiskondliku sidususe suurendamisse ning kogukondade kaasamisse, kuid rõhuasetus on sotsiaalsel innovatsioonil, mistõttu erineb see ESF+ tegevusest, mille eesmärk on laiapiindne sihtrühma kaasamine ja kogukondlike koostöötegevuste korraldamine.

Eelnõu punktis 1 määratakse käskkirja reguleerimis- ja kohaldamisala, viidatakse ÜSS2021_2027-le ning seosele rakenduskava eesmärgiga, valdkondliku arengukavaga „Sidus Eesti 2021–2030“ ja Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ sihtidega ning meetmete nimekirja meetmega 21.4.7.5 „Lõimumist, sh kohanemist toetav Eesti“.

Punktis 1.4 tuuakse välja eelnõu ja selle alusel tegevuste seos Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ sihi „Eestis elavad arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed“ alasihiga „Tegus inimene“. Lisaks panustavad tegevused valdkondliku arengukava „Sidus Eesti 2021–2030“ 9. alaeesmärki „Kohanemist ja lõimumist toetav Eesti“, tulemusvaldkonna „Sidus ühiskond“ programmi „Lõimumis-, sh kohanemisprogramm“ meetme „Lõimumist, sh kohanemist toetav Eesti“ tegevuse „Lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine“ teenusesse „Ühtekuuluvustunnet toetavate sotsiaalsete kontaktide soodustamine“. Lähtudes horisontaalsete põhimõtetega arvestamise analüüsist (lisa 6), leiti puutumus võrdsete võimaluste, soolise võrdõiguslikkuse, ligipääsetavuse ja regionaalarengu teemadega, mistõttu panustab toetatav tegevus „Eesti 2035“ alasihi „Tegus inimene“ näitajatesse „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“, „Soolise võrdõiguslikkuse indeks“, „Regionaalne tasakaalustatus“, „Ligipääsetavuse mõõdik“ ja kaudselt „Tööjõus osalemise määr (15–74)“ näitajasse.

Punkt 1.7 sätestab, et eelnõu raames antav toetus ei ole riigiabi. Eelnõu punktis 4 nimetatud alategevuste elluviimisega seotud kulude hüvitamine ei ole riigiabi Euroopa Liidu toimimise

lepingu artikli 107 lõike 1, konkurentsiseaduse § 30 lõike 1 mõistes või vähese tähtsusega abi konkurentsiseaduse § 33 lõike 1 tähenduses. Konkurentsiseaduse § 30 lõige 1 sätestab, et riigiabi loetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud abi.

Riigiabi definitsiooni Euroopa Liidu toimimise lepingus ei ole, kuid artikli 107 lõike 1 järgi on riigiabi igasugune liikmesriigi või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ning mis on ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

Riigiabi ei anta ka teisel tasandil. Toetatava tegevuse sihtrühm on füüsilised isikud ja sihtrühmale teenuse pakkujad leitakse riigihangete seaduses sätestatud korras läbipaistvalt, kontrollitavalt, proportsionaalselt ja mittediskrimineerival moel ning välditakse konkurentsi kahjustavat huvide konflikti. Toetuse abil pakutavad teenused on täielikult kohaliku iseloomuga, tasuta kättesaadavad ja mõeldud ainult konkreetsele sihtrühmale. Teenused täidavad sotsiaalset eesmärki, mis ei ole oma olemuselt majanduslik. Seetõttu puudub mõju konkurentsile ja kaubandusele ning toetatavad tegevused ei mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust.

Punktis 1.8 sätestatakse, et toetatav tegevus on kooskõlas „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega vastavalt rakenduskava „*Do no significant harm*“ („Ei kahjusta oluliselt“) analüüsile ega kahjusta oluliselt keskkonnanäesmärke Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artikkel 17 tähenduses. Toetatav tegevus on kooskõlas strateegiaga „Eesti 2035“ ja sel ei ole selget kokkupuudet keskkonnanäesmärkidega. Sündmusi korraldatakse võimaluse korral keskkonnahoidlikult¹⁰.

Eelnõu punktis 2 sätestatakse terminid „uussisserändaja“, „eri keele- ja kultuuritaustaga inimene“, „tagasipöörduja“ ning „vabaühendus“.

Eelnõu punktis 3 sätestatakse toetatava tegevuse rakendusüksus, rakendusasutus, elluviija ja partner.

Punktides 3.1 ja 3.2 sätestatakse rakendusasutus ja rakendusüksus, mis on kindlaks määratud meetmete nimekirjas. Rakendusasutus on Kultuuriministeerium. Rakendusüksus on Rahandusministeeriumi valitsemisalasse kuuluv Riigi Tugiteenuste Keskus, mis osutab keskvalitsuse asutustele keskselt teenuseid ning täidab muu hulgas Euroopa Liidu struktuurivahendite korraldus- ja makseasutuse funktsiooni.

Punktis 3.3 sätestatakse, et toetatava tegevuse elluviija on Kultuuriministeerium.

Punktis 3.4 sätestatakse, et toetatava tegevuse elluviija ülesandeid täidab Kultuuriministeeriumis kultuurilise mitmekesisuse osakond, mille ülesanded ministeeriumi põhimääruse kohaselt on tingimuste loomine Eestis elavate vähemusrühvaste ja hõimurühvaste kultuurielu arenguks ning nende lõimumiseks Eesti ühiskonda ning väljaspool Eestit elavate rahvuskaaslaste kultuurielu ja -tegevuse arendamise toetamine.

¹⁰ Abiks on Kliimaministeeriumi koostatud „Keskkonnahoidlike sündmuste juhend“ (<https://kliimaministeerium.ee/media/9111/download>)

Punktis 3.5 sätestatakse, et elluviija partnerid on Integratsiooni Sihtasutus, Eesti Rahvakultuuri Keskus ja Sihtasutus Kodanikuühiskonna Sihtkapital.

Integratsiooni Sihtasutus (edaspidi *INSA*) tegutseb Kultuuriministeeriumi haldusalas ja viib valdkondliku kompetentsikeskusena ellu lõimumist, sealhulgas kohanemist soodustavaid tegevusi. INSA-l on pikaajaline kogemus kogukondlike suurürituste korraldamisel Ida-Virumaal.

Eesti Rahvakultuur Keskus (edaspidi *ERK*) tegutseb Kultuuriministeeriumi haldusalas eesti rahvusliku identiteedi säilimise ning elujõulise rahvakultuuriruumi tagamise ja arengu nimel. ERK on kompetentsikeskus, mis seisab eelkõige rahvakultuuri väärtustamise ja selle elavas kasutuses hoidmise eest, kuid põhimääruse kohaselt osaleb ERK laiemas mõttes kultuuripoliitika kujundamises ja elluviimises maakondlikul, üleriigilisel ja rahvusvahelisel tasandil.

Sihtasutuse Kodanikuühiskonna Sihtkapital (edaspidi *KÜSK*) on toetus, arendus- ja tugikeskus, mis vabaühendusi jõustades tugevdab kogukondi ja kodanikuühiskonda. KÜSKi ülesanne on muu hulgas mittetulundussektori tegevusvõimekuse arendamine koostöös teiste sektoritega, selleks arenguprogrammide väljatöötamine ja elluviimine ning kodanikuühiskonnalaase teadlikkuse kasvu toetamine.

Elluviijal Kultuuriministeeriumil ja tegevustesse kaasatud partneritel (INSA, ERK ja KÜSK) on kvalifikatsioon ja kogemus ning õiguslikud, organisatsioonilised ja tehnilised eeldused projekti elluviimiseks kavandatud viisil, tagades projekti tulemuste kestlikkuse.

Eelnõu punktis 4 sätestatakse toetatava tegevuse alategevused, sihtrühm ja elluviimise aeg.

Punktis 4.1 sätestatakse elluviija alategevused.

Punktis 4.1.1 on sätestatud, et elluviija koordineerib partnerite tegevusi eesmärgiga korraldada sihtrühma kaasavaid, kogukondlikku ja/või kohalikku identiteeti tugevdavaid ning kogukondade vahelisi kontakte soodustavaid koostöötegevusi.

Punktis 4.2 sätestatakse partnerite alategevused.

Punktis 4.2.1 on kirjeldatud INSA tegevust, milleks on sihtrühma kaasavate ja kogukondadevahelisi kontakte soodustavate koostöötegevuste korraldamine Ida-Virumaal.

Punktis 4.2.2 on kirjeldatud ERKi tegevust, milleks on sihtrühma kaasavate ja kogukondadevahelisi kontakte soodustavate koostöötegevuste korraldamine Eesti ülejäänud piirkondades ehk kõikjal Eestis¹¹, välja arvatud Ida-Virumaal, ning mentorteenuse osutamine vabaühendustele.

Punktides 4.2.1 ja 4.2.2 kirjeldatud koostöötegevuste all mõeldakse erinevaid Eesti kultuuriruumi tutvustavaid ja/või kohalikku identiteeti tugevdavaid sündmusi, mis võimaldavad kokku tuua piirkonnas elavaid eri keele- ja kultuuritaustaga inimesi. Kogukondlikuks tegevuseks võivad olla mitmesugused kultuuri- või spordisündmused, koosloomeüritused, laadad, tänavafestivalid, huvipõhised ühistegevused jne. Oluline on

¹¹ Lähitudes regionaalsest liigendusest, on ERKi tegevused jaotatud kuue piirkonna vahel: Harjumaa; Tallinn; Lääne-Eesti (Hiiumaa, Saaremaa, Läänemaa, Pärnumaa); Kesk-Eesti (Järvamaa, Raplamaa, Lääne-Virumaa); Lõuna-Eesti (Jõgevamaa, Tartumaa, sh Tartu); Kagu-Eesti (Viljandimaa, Põlvamaa, Valgamaa, Võrumaa).

soodustada kontaktide teket inimeste vahel ning ühiste (piirkondlike) traditsioonide kujundamist ja hoidmist. Samuti võivad tegevuste hulka kuuluda talgud, kohalikku pärandit või identiteeti tugevdavad üritused. Muu hulgas korraldatakse tegevusi, mis toetavad Eesti identiteeti ja suhestumist nii riigi kui ka Euroopa tasandiga, näiteks Euroopa päeva üritused, Eesti taasiseseisvumispäeva tähistamine. Tegevuste korraldamisel tehakse koostööd piirkondlike vabaühendustega, sealhulgas sihtrühma endi juhitud vabaühendustega, rahvusvähemuste kultuuriseltside ja kohalike omavalitsustega. Sündmused võivad toimuda mitmes keeles, sest oluline on eri keeletaustaga inimestega kontakt saavutada.

ERKil on üle-eestiline võrgustik rahvakultuuri spetsialistidest, kellel on ülevaade piirkondade kultuurikollektiividest ja korraldatavatest kultuurisündmustest, paikkondlikest eripäradest, sh kultuuripärandist ning laialdane kultuurisündmuste korraldamise kogemus ning sidemed kohalike kogukondadega. ERKi juurde asuvad tööle mentorid, kes toimivad piirkondades nii-öelda kogukondlike hõlbustajatena, olles ühelt poolt ühenduslüliks partneri ja kogukondade vahel, teisalt nõustades vabaühendusi eesmärgiga kaasata tegevustesse rohkem uussisserändajaid, eri keele- ja kultuuritaustaga inimesi ning tagasipöördujaid.

Punktis 4.2.3 on sätestatud, et KÜSK loob ja viib ellu vabaühendustele mõeldud arenguprogrammi, et suurendada vabaühenduste võimekust uussisserändajate, eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste ning tagasipöördujate kaasamiseks kogukondlikesse tegevustesse.

Arenguprogrammi eesmärk on suurendada vabaühenduste kompetentsi, aidata neil paremini mõista toetuse andmise tingimuste käskkirja (edaspidi *TAT*) sihtrühma vajadusi ja eripärasid, tutvustada mitmesuguseid kommunikatsiooni- ja kaasamispraktikaid ning võimalusi koostöötegevuste algatamiseks ja koosloomeks. KÜSK pakub arenguprogrammi raames pädevust suurendavaid tegevusi ka *TAT*-i sihtrühma liikmete ellukutsutud või juhitud vabaühendustele, samuti Eestis tegutsevatele rahvusvähemuste kultuuriseltsidele. Arenguprogramm koosneb eri pädevustest, nii teoreetilistest (seminarid, töötoad, koolitused¹²) kui ka praktilistest osadest (võrgustiku- ja kogemuscohtumised). Arenguprogrammi väljatöötamisse kaasatakse vabaühendusi, *TAT*-i sihtrühma esindajaid ja valdkonna eksperte. Vajaduse korral koostatakse juhend-, õppe- ja teavitusematerjale ning võimalik on veebitööriista loomine.

Arenguprogrammiga saavad liituda kõik vabaühendused, kes on motiveeritud osalema, kuid tingimus on, et pädevuste sündmusel osaleb igast vabaühendusest kaks esindajat, kellest vähemalt üks on vabaühenduse juhatuse liige. Juhatuse liikme osalemist nõutakse seetõttu, et arenguprogrammis omandatud pädevusi rakendataks vabaühenduse tegevustes.

Arenguprogrammi rakendamise kestel kogub KÜSK osalenutelt tagasisidet selle kohta, mil moel on paranenud kompetentsid *TAT*-i sihtrühma kaasamisel kogukondlikesse tegevustesse. Programmi rakendamise lõpus hinnatakse arenguprogrammi, et mõõta selle mõju ja jätkusuutlikkust.

Punktis 4.3 on sätestatud toetatava tegevuse sihtrühm, kelleks on uussisserändajad, eri keele- ja kultuuritaustaga inimesed ning tagasipöördujad.

Punktis 4.4 on määratud tegevuste elluviimise aeg 01.10.2024–31.10.2029.

¹² Selles eelnõus ei ole „koolitus“ määratletud täiskasvanute koolituse seadusega.

Eelnõu punktis 5 esitatakse seireks ja hindamiseks kasutatavad meetmete nimekirjas nimetatud ja/või eelnõu spetsiifilised näitajad ja sihttasemed, mis aitavad mõõta eesmärgi saavutamist. Lisaks selgitatakse näitajate sisu ja näitajate saavutustasemetega allikat, mida kajastatakse ka perioodi 2021–2027 näitajate metoodikas.

Toetatav tegevus „Lõimumist edendavate kogukondlike tegevuste toetamine“ panustab meetmete nimekirja väljundnäitajasse „Mentorite arv“, mille raames loetakse ERKi juurde tööle asuvate mentorite arvu. 2024. aastal on kaasatud viis mentorit ja sihttase aastaks 2029 on kuus mentorit¹³. Arvestatud on asjaoluga, et ERK on jaganud oma tegevuse kuue piirkonna vahel üle Eesti ja igale piirkonnale on määratud üks mentor.

TAT spetsiifilised näitajad on järgmised:

- arenguprogrammis osalenud vabaühenduste arv, mille sihttase 2029. aastal on 40.

Arenguprogramm koosneb pädevust suurendavatest tegevustest ja näitajana loetakse tegevuses osalenud vabaühendusi (igast vabaühendusest kaks osalejat), juriidilisi isikuid. Seega on indikaatori kulu seotud 80 inimese ja mitme pädevuse omandamisega, mis aga loetakse sihttasemes ühekordselt vabaühenduse tasemel. Seejuures on KÜSK arvestanud asjaoluga, et arenguprogrammis ei osale üks inimene üritustel suuremas mahus kui 32 akadeemilist tundi (umbes kuus tööpäeva);

- üle 200 osalejaga kogukondlike koostöötegevuste arv Ida-Virumaal, mille sihttase 2029. aastal on seitse;
- üle 200 osalejaga kogukondlike koostöötegevuste arv ülejäänud Eestis, välja arvatud Ida-Virumaal, mille sihttase 2029. aastal on 20.

Näitajad mõeldavad selliste kogukondlike koostöötegevuste arvu, kus osaleb üle 200 inimese. Koostöötegevuste all mõeldakse mitmesuguseid Eesti kultuuriruumi tutvustavaid ja/või kohalikku identiteeti tugevdavaid sündmusi, mis võimaldavad kokku tuua piirkonnas elavaid uussisserändajaid, eri keele- ja kultuuritaustaga inimesi ja tagasipöördujaid. Kogukondlikuks tegevuseks võivad olla mitmesugused kultuuri- või spordisündmused, koosloomeüritused, laadad, tänavafestivalid, huvipõhised koostöötegevused jne.

Rohkem kui 200 inimese osalusega kogukondlike koostöötegevuste sihtarv Ida-Virumaal on seitse. Selle eeldus on, et INSA korraldab vähemalt ühe suurürituse aastas (2025–2029) ning lisaks kaks suurüritust (näiteks seoses Eesti Vabariigi 110. aastapäevaga (2028) või taasiseseisvumise 35. aastapäevaga (2026)).

ERKi rohkem kui 200 inimese osalusega kogukondlike koostöötegevuste sihttase 2029. aastal on 20. Arvestatud on viie aasta jooksul keskmiselt neli suurüritust aastas Eesti eri piirkondades olenevalt sihtrühma paiknemisest ja kogukondlikest eripäradest. Võimalikud on ka koostöötegevused, kuhu on kaasatud osalejad eri piirkondadest. Lähtudes eelarve võimalustest, on neli suurüritust aastas optimaalne arv.

Eelnõu punktis 6 sätestatakse toetatava tegevuse abikõlblikkuse periood, milleks on 01.10.2024–31.10.2029.

¹³ Rakendusamet on käimasolevas meetmete nimekirja muutmise protsessis teinud ettepaneku näitaja sihttaseme muutmiseks.

Eelnõu punktis 7 sätestatakse toetatava tegevuse eelarve, sealhulgas finantsallikate (ESF+ toetus, riiklik kaasfinantseering ja omafinantseering) maht ja proportsioonid. Toetatava tegevuse eelarveks sätestatakse 5 170 000 eurot (millest 3 619 000 eurot on ESF+ toetus ja 1 551 000 eurot on riiklik kaasfinantseering). Omafinantseeringut elluvijalt ja partneritelt ei nõuta. Toetatava tegevuse eelarve on kooskõlas meetmete nimekirja meetme 21.4.7.5 „Lõimumist, sh kohanemist toetav Eesti“ summa ja jaotusega, olles üks seitsmest meetme sekkumisest. Kulude detailne jaotus on esitatud lisas 5.

Toetatava tegevuse detailne tegevuskava ja eelarve kinnitatakse igal aastal kultuuriministri käskkirjaga (eelnõu punkt 10.3.1).

Elluvijja tegevustele on plaanitud kokku 344 300 eurot, mis hõlmab horisontaalset, sisutegevuse ning kaudset kulu. Elluvijja koordineerib keskselt TAT-i eesmärgi saavutamist ning partnerite võrgustikku, kaasates ka teisi ametiasutusi ja eksperte. Sisutegevusteks on planeeritud 101 775,70 eurot, mille hulgas on võrgustikukohtumiste, koolituste ja seminaride kulu ning kolme õppereisi kulu. Nimetatud tegevused on olulised, et toetada partnereid tegevuste kvaliteetsel elluviimisel. Elluvijja koordineerib keskselt kommunikatsiooni, sealhulgas korraldab sündmusi, et tutvustada TAT tegevusi (ava- ja lõpuüritus; kohtumised sidusrühmadega).

INSA kogueelarve on 1 080 700 eurot, mis hõlmab personalikulu, sisutegevuse kulu ja kaudset kulust. Personalikulust kaetakse projektijuhi töötasu, lähetus-, koolitus- ja töötõrvishoiukulud. INSA-l on sisutegevusteks planeeritud 799 000 eurot, iga-aastane planeeritav eelarve on vahemikus 170 000-200 000 eurot. Eelarve kujunemisel on arvesse võetud ka sündmusi ettevalmistavaid tegevusi, sealhulgas ekspertide kaasamist sihtrühmaga seotud uuringuteks või analüüsideks, kuid põhiosa moodustavad koostöösündmuste korralduskulud. Viie aasta jooksul on planeeritud seitse sündmust, kus on osalejaid üle 200 (varasema kogemuse põhjal võib arvestada suurematel sündmusel ligikaudu 3000 osalejaga) ja vähemalt 15 väiksemat sündmust (15–100 inimest). Oluline on tõhus kommunikatsioonitegevus, et sihtrühma aktiivselt kaasata. Selleks on arvestatud ligi kümme protsenti sündmuse korralduskuludest. INSA-l on Ida-Virumaa piirkonnas pikaajaline kogemus kogukondlike koostöötegevuste korraldamisel (näiteks kooslaulmispidu ja muud rahvarohked üritused, kus on osalenud üle 3000 inimese) ning selle põhjal on suuremahulise sündmuse maksumuseks planeeritud 50 000-100 000 eurot. Väiksemate, 15-100 osalejaga ürituste maksumuseks on arvestatud 5000-15 000 eurot

ERK-i tegevusteks on planeeritud kokku 3 210 000 eurot, mis hõlmab personali- ja sisutegevuse kulu ning kaudset kulu. Personalikulu hulgas on projektijuhtimisega tegelevate isikute (projektijuht ja koordinaator) ning kuue mentori töötasu. Sisutegevusteks on planeeritud 2 435 924 eurot, arvestusega, et vähemalt kuues Eesti piirkonnas korraldatakse vähemalt 20 üle 200 osalejaga tegevust ja 35 väiksemat kogukondlikku tegevust. Lisaks on eelarves ettevalmistavad tegevused, näiteks koostöö ekspertidega, samuti kommunikatsioonitegevused sündmustest teavitamiseks ning sihtrühma kaasamiseks, muu hulgas sisuturundusartiklid ja tasuline sotsiaalmeedia kommunikatsioon (76 700 eurot).

KÜSK tegevustele on planeeritud kokku 53 5000 eurot, mis hõlmab personali- ja sisutegevuse kulu ning kaudset kulu. Personalikuluks on arvestatud 206 521 eurot, mis katab projektijuhi töötasu, koolitus-, lähetus- ja tervishoiukulud. KÜSK-i tegevus keskendub vabaühendustele arenguprogrammi pakkumisele. Arenguprogrammi väljatöötamiseks, rakendamiseks ja hindamiseks on kokku arvestatud 289 500 eurot. Arenguprogrammi rakendamisele eelneb vabaühenduste võimekuste ja vajaduste uuring (ekspertide töötasu, uuringu korraldamise kulud) ning programmi väljatöötamine (teenusleping; töörühma tööga seotud kulud, õppe- ja teavitustmaterjalid) ja piloteerimine esimesel aastal, milleks on arvestatud 60 000 eurot. Arenguprogrammi elluviimiseks aastatel 2026-2028 on planeeritud 65 000–70 000 eurot aastas. Programmi käigus korraldatakse vabaühendustele koolitusi, seminare ja kogemuskohtumisi. Nende sündmuste puhul on võimalikeks kuludeks ruumi ja esitlustehnika rent ning esineja ja/või moderaatori töötasu; tegevusse kaasatud isikute transpordi- ja toitlustuskulu ning majutuskulu kaks või enam päeva kestva sündmuse puhul.

Koostöös ekspertidega luuakse vabaühenduste toetamiseks info- ning õppematerjale, mis toetavad nii arenguprogrammis osalejaid kui on kasutamiseks ka teistele vabaühendustele. Tegevuse viimasel aastal on planeeritud lõpphindamine ning programmi raames väljatöötatud materjalide süstematiseerimine ja toimetamine. Selleks on eelarvesse arvestatud 12 500 eurot (teenusleping hindamiseks, lõpuürituse korraldamine, teavituskulud, hindamisaruande koostamine, toimetamine, tõlkimine). Lisaks on planeeritud tegevuse kommunikatsiooni- ja infotehnoloogilise arenduse ning hoolduse kulu (8000 eurot). Viimase puhul on arvestatud võimalusega, et tekib vajadus veebipõhise tööriista või juhendmaterjali väljatöötamiseks.

Eelnõu punktis 8 sätestatakse, millised kulud saab lugeda abikõlblikeks ja millised mitte. Abikõlblike ja abikõlbmatute kulude kindlaksmääramisel tuleb lähtuda Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrusest nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*).

Ühendmääruse § 17 punkti 8 kohaselt on kaudsed kulud abikõlblikud ainult ühtse määra alusel. Punkt 8.2.1 sätestab eelnõu raames kaudse kulu. Need moodustavad 7% toetatava tegevuse ehk projekti otsestest kuludest. Projekti kaudsed kulud on kulud, mis ei ole otseselt seotud projekti sisutegevuse ehk toetatava tegevuse rakendamisega, vaid abistavad sisutegevuse tegemist. Elluviija administreerimistegevustega seotud personalikulud ja üldkulud ehk halduskulud on abikõlblikud lihtsustatuna ühtse määra alusel. Ühtse määra rakendamisel ei tule tõendada ega esitada rakendusüksusele kaudsete kulude kuludokumente, kulude tasumist tõendavaid dokumente ega kulu aluseks olevaid arvestusmetoodikaid. Seetõttu ei kontrollita ka kaudsete kulude aluseks olevaid kulusid paikvaatluse ega projektiauditi käigus. Ühtse määra puhul peavad toetatavad tegevused olema tehtud projekti abikõlblikkuse perioodil. Kui kulu arvestatakse ja hüvitatakse ühtse määra raames, ei kuulu selline kulu hüvitamisele tegeliku kuluna kuludokumendi (arve) alusel, sest vastasel korral oleks tegemist topelfinantseerimisega.

Punktis 8.4 on loetletud kulud, mis on abikõlblikud lisaks ühendmääruse §-s 16 nimetatud abikõlblikele personalikuludele ja punktis 8.2.1.1 nimetatud kaudsele kulule.

Ühendmääruse §-s 16 määratakse, millised personaliga seotud kulud loetakse abikõlblikeks personalikuludeks. Nende arvestamisel kehtib põhimõte, et hüvitatakse ainult projektiga seotud tööülesannete täitmise kulusid. Personalikulude hulka arvatakse töötajate või ametnike töö eest makstav töötasu või füüsilise isikule võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstav tasu. Tasu peab vastama projekti heaks töötatud ajale. Hüvitatavad on ka abikõlblikult töötasult makstavad seadusest tulenevad tasud, sh tööjõumaksud (sotsiaalmaks ja tööandja töötuskindlustusmaks) ja hüvitised, puhkusetasu, ametist vabastamise ja töölepingu lõpetamise hüvitis ning töövõimetushüvitis.

Samuti on abikõlblikud töötaja ja ametniku lähetuse, koolituse ja tervisekontrolliga seotud kulud. Lähetuskulud, sh päevarahad ja mootorsõiduki kasutamise kulud, on abikõlblikud riigisisestes õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvate piirmäärade või asutuse sisekorras kehtestatud piirmäärade ulatuses. Töötaja tervisekontrolliga seotud kulu all peetakse silmas töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lõike 7 kohaseid tööandja kulusid töötajate tervisekontrolli korraldamisel.

Töötaja ja ametniku töötamine projekti heaks peab olema tõendatud kirjalikult, et oleks võimalik kontrollida hüvitamiseks esitatud kulu projektiga seotust. Füüsilisele isikule tööde või teenuste eest makstav lepingutasu on võrdsustatud töötasuga ning tasu maksjal on kohustus maksustada see tasu tööjõumaksudega (sotsiaalmakse ja töötuskindlustusmaksega). Kui teenuse osutaja on juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja, käsitatakse lepingujärgset kulu sisseostetud teenusena, mille pealt tööjõumakse ei arvestata, seega seda personalikuluna ei arvestata. Teenuse osutamise eest makstav tasu peab olema lepingus selgelt eristatud ning see ei või sisaldada muude kulude, näiteks sõidukulu või muude kulude, mis on vajalikud teenuse osutamiseks, maksumust. Kui personalikulud hüvitatakse tegelike kulude alusel ja töötaja täidab samas asutuses lisaks projekti raames tehtavale tööle ka teisi tööülesandeid, peab ta tõendama töö seotust projektiga ehk projekti heaks tehtud töö osakaalu kogu tööajast, mida võib teha tööajatabeli vormis või muus dokumendis, näiteks töölepingus fikseeritud kokkulepitud proportsiooni alusel, kus on näidatud projektiga seotuse määr kogu tööajast, seega ka töötasust. Vajaduse korral võib jaotust projekti käigus muuta, et see oleks kooskõlas tegelikkusega.

Punktides 8.4.1 kuni 8.4.6.10 on kirjeldatud abikõlblikud kulud, mis on vajalikud ja põhjendatud TAT punktides 4.1 ja 4.2 loetletud tegevuste elluviimiseks ja eesmärkide saavutamiseks. Punktis 8.4.4 on kirjeldatud elluviija kulud, mis on seotud punkt 4.1.1 tegevuse elluviimisega, sealhulgas võrgustumiskohtumiste korraldamise kulu TAT partneritega ning sidusrühma esindajatega, partneritele koolituste ja seminaride korraldamise kulu, Euroopa Liidu riikidesse õppereisi korraldamise kulu ning tegevustega seotud kommunikatsiooni kulu. Lisaks on ette nähtud eksperdi töötasu, teenusdisaini ja konsultatsiooni kulu, et vajadusel vastavaid teenuseid kasutada TAT tegevuste kvaliteedi tagamiseks.

Punktis 8.4.5 on välja toodud TAT tegevuste 4.2.1 ja 4.2.2 tegevuste abikõlblikud kulud, mis on seotud kogukondlike koostöötegevuste korraldamisega, sh ruumi ja esitlustehnika rent, esinejate ja/või moderaatori töötasu; transpordi- ja toitlustuskulu, sealhulgas sihtrühmale ja tegevusse kaasatud isikutele, kelleks on näiteks esinejad; majutuskulu kaks või enam päeva kestva sündmuse puhul, sealhulgas sihtrühmale ja tegevusse kaasatud isikutele; eksperdi töötasu; teenusdisaini ja konsultatsiooni kulu; kommunikatsiooni kulu, sealhulgas infomaterjalide koostamise ja trükkimise kulu; uuringu ja analüüsi tellimise ning läbiviimise kulu ja tõlkekulu.

Punktis 8.4.6 on nimekiri abikõlblikest kuludest, mis on seotud TAT tegevusega 4.2.3 ehk vabaühenduste arenguprogrammi loomise, rakendamise ja hindamisega. Ette on nähtud tegevuse korraldamiseks vajalikud kulud, sh ruumi ja esitlustehnika rent, esineja ja/või moderaatori töötasu; transpordi- ja toitlustuskulu, sealhulgas tegevusse kaasatud isikutele (nt töötubade läbiviijad); majutuskulu kaks või enam päeva kestva sündmuse puhul, sh tegevusse kaasatud isikutele; eksperdi töötasu; teenusdisaini ja konsultatsiooni kulu; õppe- ja infomaterjalide koostamise ja trükkimise kulu; kommunikatsiooni kulu (sh ava- ja lõpusündmuse korraldamise kulu); uuringu ja analüüsi tellimise ning läbiviimise kulu (arenguprogrammile eelnev uuring ning lõpphindamine) ja infotehnoloogilise arenduse ja hoolduse kulu (abikõlblik on arendusega seotud hoolduskulu, pärast IT arenduse valmimist tekkiv hilisem hooldamine ei ole enam otsene, vaid haldus- ehk kaudne kulu).

Nii elluviija kui ka partnerid peavad vahendeid kasutades käituma säästlikult ja otstarbekalt, saavutades eesmärgi mõistliku hinnaga, tagades konkurentsi korral eri pakkumuste võrdlemisel parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte ning vältides konkurentsi kahjustavat huvide konflikti.

Punktis 8.5 on loetelu kuludest, mis on abikõlbmatud lisaks ühendmääruse §-s 17 nimetatud abikõlbmatutele kuludele.

Ühendmääruse § 17 kohaselt ei ole abikõlblik laenu- ja liisinguintress ehk võlaintress, projekti elluviimisega seotud rahatrahv, rahaline karistus, kohustuse mittetäitmisel makstav leppetrahv ja viivis ning kohtuga seotud halduskohtumenetluse seadustiku 11. peatükis sätestatud menetluskulud. Abikõlbmatud on ka järgmised kulud: mitterahalised kulud ja amortisatsioonikulud ning kindlustusmaksed, välja arvatud projekti tegevuse elluviimisega otseselt vajalikud kindlustused; asutusesisesed, töösisekorraeeskirjaga või kollektiivlepinguga ettenähtud hüvitised ja toetused, mida ei käsitleta töötasuna; organisatsiooni juhtimiskulu; hoonestatud ja hoonestamata maa ostusumma, taristu investeringu ning maa ja kinnisvara ostukulud, liisingulepingu alusel tekkiv kulu ja vara ostukulu; kulu, mille katteks on toetust juba eraldatud riigieelarvest või muust toetusest; käibemaks, kui käibemaksuseaduse kohaselt on projekti kuludelt õigus sisendkäibemaksu riigilt tagasi taotleda või käibemaks on hüvitatav muul moel; liiklusvahendi ostmise kulu; esinduskulu ja kingitused; täienduskoolituse kulu, kui koolituse korraldamisel ei ole arvestatud täiskasvanute koolituse seaduse § 15 lõike 2 nõuetega koos lõigetes 3 ja 4 toodud erisustega; päevaraha, majutuskulu ja mootorsõiduki kasutamise kulu osas, mis ületab õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvat piirmäära ning kõik toetatava tegevuse elluviimisega otseselt sidumata kulud.

Eelnõu punktis 9 sätestatakse toetuse maksmise tingimused ja kord. Toetuse väljamaksmisel tuleb lähtuda ÜSS2021_2027s ja ühendmääruses esitatud tingimustest ning eelnõus sätestatud erisustest.

Viimase väljamakse tegemine elluviijale sõltub sellest, millal rakendusasutus lõpparuande kinnitab. Lõppmakse võib teha alles pärast seda, kui tegevused on lõpetatud ja lõpetamine tõendatud. Viimase väljamakse suurus ja selle tegemise võimaldamine alles pärast lõpparuande kinnitamist on vajalik, et motiveerida elluviijat esitama lõpparuanne õigel ajal ning et väljamakse saaks vajaduse korral tasaarveldada tagasimakstava summaga, näiteks kui lõpparuande kontrollimisel tuvastatakse finantskorrektsiooni tegemise vajadus.

Eelnõu punktis 10 sätestatakse elluviija kohustused ÜSS2021_2027, selle alusel kehtestatud õigusaktide ja ühendmääruse kohaselt, samuti lisakohustused elluviijale ning asjakohaste dokumentide rakendusasutusele ja rakendusüksusele esitamise kord ja tähtajad.

Ühendmääruse §-des 10 ja 11 nimetatud kohustused rakenduvad sõltumata, kas eelnõus on neile viidatud või need loetletud. Elluviija kohustuste täidetusest sõltub, kas toetus makstakse välja täies või ainult täitmisele vastavas mahus. Seega tuleb elluviijal täita kohustusi väga hoolikalt.

Elluviija peab toetatava tegevuse ellu viima eelnõu kohaselt ehk seal nimetatud eesmärgil kavandatud tegevuste abil ning saavutama kavandatud tulemused. Tulemusi iseloomustavad eelnõus nõutud väljundnäitaja ning eelnõu spetsiifiliste näitajate sihttasemete saavutamine. Kui elluviija sätestatud tulemusi ei saavuta, on tegemist kohustuste eiramisega ning tal ei ole õiguspärast ootust, et eelnõus märgitud toetuse summa jääb esialgu määratud summa ulatuses kehtima.

Elluviija peab rakendusüksuse nõudmisel tõendama, et projekt viiakse ellu kavandatud ajakavas ja moel. Vajadus tõendada, et projekt kui tervik suudetakse ellu viia, võib ilmned, kui projekti ajakava kohases elluviimises on viivitusi ning rakendusüksusel on tekkinud kahtlusi, kas projekti tegevused saavad abikõlblikkuse perioodi lõpuks tehtud. Elluviija peab esitama vajaduse korral tõendid, mille põhjal rakendusüksus saab arvamuse kujundada.

Punktis 10.3.6 täpsustatakse, et elluviija peab nii rakendusasutuse kui ka rakendusüksuse järelepärimisele vastama kümne tööpäeva jooksul alates selle saamisest.

Elluviija peab tagama, et tal on toetatavate tegevuste rakendamiseks vajalik kvalifikatsioon ja õiguslikud eeldused, sõltuvalt nõude olemusest.

Elluviija peab esitama õige ja täieliku teabe, korrektsed dokumendid ja aruanded toetatava tegevuse elluviimise kohta tähtajaks ja nõutud viisil. Nimetatud kohustus hõlmab teabe ja aruannete esitamise üldist korrektsust, sealhulgas ettenähtud vorminõuete järgimist, arusaadavate selgituste andmist ning õigete andmete ja nõutud dokumentide tähtaegset esitamist. Kulu- ja maksmist tõendavad dokumendid peavad vastama raamatupidamis- arvestuses kehtivatele nõuetele.

Elluviija on kohustatud makse aluseks olevate tingimuste täitmist tõendama. Kui elluviija makse tegemise aluseks nõutud tõendeid ei esita, siis toetust ei maksta.

Kui toetatava tegevuse elluviimisega seotud andmed muutuvad, peab elluviija sellest rakendusasutust viivitamata kirjalikult teavitama. Selle alusel hindab rakendusasutus, kas rakendamistingimused või toetuse andmise eeldused on endised või vajab eelnõu muutmist.

Punktis 10.3.8 sätestatakse, et elluviija võib rakendusüksuselt paluda riigihangete eelnõustamist. Kuna riigihangete korraldamisel tuvastatud rikkumised on suurim struktuurivahendite tagasinõuete põhjus, on soovitatav eelnõustamise võimalust kasutada. Riigihangete eelnõustamisel tuleb juhendada Riigi Tugiteenuste Keskuse eelnõustamise protseduurist.

Elluviija peab **punkti 10.3.14** alusel teavitama rakendusasutust, kui ta ei saa enam eelnõu raames tegevusi ellu viia, tekkinud on tõsised probleemid või eelnõu on vaja muuta.

Elluviija peab aitama kaasa audiitori ja kontrollija tegevusele. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse vähendamise ja toetuse tagasinõudmise eelkõige seetõttu, et kulu abikõlblikkuses või kohustuste täitmises ei saa veenduda.

Elluviija peab eristama projektiga seotud abikõlblikud ja abikõlbmatud kulud. Abikõlblike kulude puhul peab olema tuvastatav ka nende tasumine. Kulude eristamise kohustus ei kohaldu projekti lihtsustatud kuludega kaetud osale. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua finantskorrektsiooni, sest võib tekkida kahtlus, et projektiga seotud finantsteave ei ole tuvastatav ehk usaldusväärne.

Elluviija peab tagasimakstava toetuse tagasi maksma tähtjaks.

Elluviija peab täitma teavitamisega seotud kohustust. Kohustuse üksikasjad on sätestatud Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruses nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“.

Elluviijal on kohustus säilitada toetuse saamise aluseks olevad dokumendid ja muud tõendid ÜSS2021_2027 §-s 18 nõutud aja jooksul.

Eelnõu punktis 11 sätestatakse partnerite kohustusena (lisaks ühendmääruse § 10 lõigetes 2 ja 3 nimetatule) kohustus tagada partnerluslepingu sõlmimine elluviijaga ning ligipääsetavus sihtrühmale suunatud sündmustele.

Sõlmitavas partnerlepingus tuleb muu hulgas sätestada elluviija ja partneri õigused, kohustused ja vastutus, maksete tegemise kord, dokumentide esitamise ja säilitamise ning infovahetuse viis, mis annaks partnerile kindluse, et tema tehtud kulud saavad hüvitatud, ja elluviijale kindluse, et partneri tehtavad kulud on abikõlblikud ja kõik kohustused saavad täidetud.

Kui toetatava tegevuse elluviimisele on kaasatud partner, peab ka tema ühendmääruse § 10 lõike 2 kohaselt täitma elluviija kohustusi, et partneri kulud saaks lugeda abikõlblikuks ehk need ei mõjutaks toetatavale tegevusele makstava toetuse hulka.

Elluviija jääb elluviimise eest vastutama ka juhul, kui partner ei täida elluviijale määratud kohustusi. Vastutus tähendab, et kui kõik nõuded või kohustused ei ole kulu abikõlblikuks lugemisel täidetud, tehakse finantskorrektsioon ikkagi, kusjuures rakendusüksuse ees ei ole õigustav asjaolu, et rikkumine oli seotud partneri tegevusega.

Eelnõu punktis 12 kirjeldatakse esitatavaid aruandeid ja aruandluse korda. Aruanded esitatakse rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu. Iga-aastased vahearuanded kinnitab rakendusüksus, lõpparuande rakendusasutus. Korrapäraselt esitatud aruanded aitavad jälgida toetatava tegevuse edenemist ja tulemuste saavutamist, võimaldavad vajaduse korral tähelepanu juhtida vajakajäämistele ning teha tegevuste elluviimises õigeaegseid muudatusi.

Eelnõu punkt 13 reguleerib eelnõu muutmist. Eelnõu muutmise algatamise õigus on rakendusasutusel, rakendusüksusel ja toetatava tegevuse elluviijal. Muudatused kehtestatakse kultuuriministri käskkirjaga.

Eelnõu punkt 14 reguleerib finantskorrektsioonide (edaspidi *FKO*) tegemist ning toetuse tagasimaksmist ÜSS2021_2027 ja ühendmääruse kohaselt.

FKO tegemise pädevus on rakendusüksusel. FKO hõlmab määratud toetuse osalist või täielikku vähendamist ja rikkumisega seotud ulatuses kulude abikõlbmatuks lugemist. Abikõlbmatuks loetava summa ulatuses vähendatakse ka projekti abikõlblikku eelarvet.

Kui rikkumisega seotud kulude katteks on juba toetus välja makstud, sisaldab FKO ka toetuse tagasinõuet. Kui rikkumine tuvastatakse väljamakse aluseks olevates kuludes, siis FKOga keeldutakse nende katteks toetuse maksest. Kui rikkumine tuvastatakse ettemakse kasutamise tõendamisel, jäetakse FKOga ettemakse tegemata.

Eelnõu punktis 15 sätestatakse vaidluste lahendamise kord. Vaide esitamise õigus on elluviijal ja partneril. Riigiasutuste vahelised vaidlused lahendatakse Vabariigi Valitsuse seaduse § 101 kohaselt. Vaidemenetluse läbimine on kohustuslik rakendusasutuse või üksuse otsuse või toiminguga vaidlustamise puhul. Tegemist on haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) erisusega, sest HMS-i kohaselt on isikul võimalik valida, kas esitada vaide haldusorganile või pöörduda kaebusega kohtusse. Kohustuslik vaidemenetlus täidab õiguspoliitilisi eesmärgi, nagu õiguskaitsefunktsioon, halduse enesekontroll ning halduskohtute töökoormuse vähendamine.

Rakendusüksuse otsuse või toiminguga peale esitatud vaideid menetleb rakendusüksus. Kui vaide esitatakse rakendusasutuse otsuse või toiminguga peale, lahendab vaide rakendusasutus. Vaide lahendatakse 30 kalendripäeva jooksul selle vastuvõetavaks lugemisest ehk alates päevast, mil ei esine HMS-i § 79 kohaseid vaide tagastamise aluseid.

Toetatava tegevuse vastavus rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud vastavus- ja valikukriteeriumidele

1. Toetatava tegevuse kooskõla valdkondliku arengukavaga, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärgi saavutamisele

Valikukriteeriumi sisu on kirjeldatud eelnõu seletuskirjas peatükis „Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs“.

2. Toetatava tegevuse põhjendus

Toetatav tegevus aitab kaasa meetmete nimekirja meetme 21.4.7.5 eesmärgi „Erineva keele- ja kultuuritaustaga inimestele on tagatud võimalused aktiivseks osalemiseks Eesti ühiskonnaelus, toetatud on rahvusvähemuskultuure ning soodustatud kogukondadevahelist koostööd, loodud on ühine kultuuri- ja infoväli“ saavutamisele. Toetatava tegevuse põhjalik kirjeldus on esitatud seletuskirja 2. peatüki punktis 4.

3. Toetatava tegevuse kuluefektiivsus

Kulude planeerimisel on arvestatud elluviija ja partnerite varasemat kogemust samalaadsete tegevuste rakendamisel. Teenuseosutajad leitakse riigihangete seadust ja elluviija hankekorda järgides. Toetatava tegevuse detailsed eelarved kulukohtade kaupa kinnitatakse iga-aastase tegevuskava raames. Valikukriteeriumi sisu on kirjeldatud seletuskirja 2. peatüki punktis 7.

4. Elluviija ja partneri suutlikkus toetatavat tegevust ellu viia

Elluviija ja partnerite valiku põhjendused on esitatud 2. peatüki punktis 3.

5. Toetatava tegevuse kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega

Eelnõu panustab Riigikogu otsuse „Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ heakskiitmine“ aluspõhimõtete hoidmisse ja sihi „Eestis elavad arukad, tegasus ja tervist hoidvad inimesed“ alasihti „Tegusad inimesed“. Toetatavad tegevused panustavad „Eesti 2035“ elluviimiseks seiratavasse näitajatesse „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“, „Soolise võrdõiguslikkuse indeks“, „Regionaalne tasakaalustatus“, „Ligipääsetavuse mõõdik“ ja „Tööjõus osalemise määr (15–74)“.

Tegevuste väljatöötamisel on jälgitud, et need toetaksid „Eesti 2035“ aluspõhimõtteid. Kõigil peab olema võrdne võimalus eneseteostuseks ja ühiskonnaelus osalemiseks, olenemata individuaalsetest eripäradest ja vajadustest, kuuluvusest eri sotsiaalsetesse rühmadesse ning sotsiaal-majanduslikust võimekusest ja elukohast.

Tegevuste ettevalmistamisel analüüsiti, kuidas on võimalik avaldada positiivset mõju horisontaalsete põhimõtete arvestamisel, nagu soolise võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste edendamise, ligipääsetavuse tagamise, keskkonnahoiu ning tasakaalustatuma regionaalarenguga. Analüüsi tulemus, puutumused horisontaalsete teemadega ja tegevuse mõju arvestamise/suurendamise viisid on esitatud lisas 6. Lähtudes horisontaalsete põhimõtetega arvestamise analüüsist, leiti puutumus võrdsete võimaluste, soolise võrdõiguslikkuse ning ligipääsetavuse ja regionaalarengu teemadega, mistõttu panustavad toetatavad tegevused „Eesti 2035“ alasihi „Tegus inimene“ näitajatesse „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“, „Soolise võrdõiguslikkuse indeks“, „Ligipääsetavuse mõõdik“ ja kaudselt näitajasse „Tööjõus osalemise määr (15–74)“.

Sekkumise ettevalmistamisel ja rakendamisel võetakse arvesse võimalikku mõju soolisele võrdsusele, kaasamisele ja mittediskrimineerimisele ning vajaduse korral kohandatakse meetmeid seal, kus asjakohane.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu alus on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu on muu hulgas kooskõlas järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013.

Nimetatud määrused on Eestile otsekohalduvad, mistõttu eelnõu kehtestamisel ja toetatava tegevuse elluviimisel tuleb osapooltel juhendada neist otse. Eelnõus on ühissätete määruse sättele viidatud, kui norm on ühissätete määrusega reguleeritud, mis omakorda hõlbustab asjakohase regulatsiooni leidmist. Samas ei ole ammendavalt viidatud kõikidele

asjakohastele sätetele, mis reguleerivad toetatava tegevuse elluviimise tingimusi või rakendusasutuse ja rakendusüksuse tegevust.

4. Eelnõu mõjud

Eelnõu mõjutab otseselt valdkondliku arengukava „Sidus Eesti 2021–2030“ eesmärkide saavutamist, sest toetatav tegevus lähtub arengukavast.

5. Eelnõu rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja käskkirja rakendamise eeldatavad tulud

Rakendusasutuse ja rakendusüksuse tegevusega seotud kulud kaetakse tehnilise abi vahenditest. Eelnõuga tulu ei teenita.

6. Eelnõu jõustumine

Eelnõu jõustub allkirjastamisel ja seda rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. oktoobrist 2024. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu kooskõlastatakse õigusaktide kooskõlastamise infosüsteemi kaudu korraldusasutusega, Rahandusministeeriumiga, Siseministeeriumiga ning rakendus- asutustega, kes nõustavad riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegilistesse sihtidesse ja aluspõhimõtetele panustamist oma vastutusvaldkonna alusel. Samuti esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks INSA-le, ERK-ile, KÜSK-ile, ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava seirekomisjonile ning Euroopa Komisjonile.

„Eesti 2035“ strateegiliste sihtide ja seotud horisontaalsete põhimõtete analüüsi kohta on toimunud konsultatsioonid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ning Kliimaministeeriumiga.